

Handläggare:
Helene Molander
08-686 1686

Yttrande över föreslagna förändringar i Mälab AB:s bolagsordning samt aktieägaravtal

Ärendet och dess beredning

Bakgrund

Mälab AB ("Mälab") bildades i början av 1990-talet inför att man skulle utreda trafikeringen på de nya järnvägarna i Mälardalen (Mäljarbanan och Svealandsbanan), inklusive sluta avtal om trafikeringen. Flertalet av ägarna i Mälab var kollektivtrafikansvariga länstrafikbolag. I Stockholms län valde man att lägga ägandet i landstinget.

1 januari i år trädde den nya lagen (2010:1065) om kollektivtrafik ("kollektivtrafiklagen") i kraft.¹ Av den följer bl.a. att begreppet trafik huvudman mönstrats ut och att varje län istället ska ha en särskild regional kollektivtrafikmyndighet (vilket kan vara ett landsting, en gemensam nämnd, ett kommunalförbund eller, i Gotlands fall, en kommun). I Mälardalen har man såvitt gäller Uppsala, Stockholm, Västmanland respektive Örebro län, beslutat att det är landstingen som är de regionala kollektivtrafikmyndigheterna. I Södermanlands län har man istället valt att inrätta ett kommunalförbund (Kommunalförbundet Sörmlands kollektivtrafikmyndighet).

Ansvarsfördelningen som regleras i kollektivtrafiklagen har även inneburit att länstrafikbolagens roller i de aktuella länen har setts över och förändrats. Trafik kan fortfarande upphandlas via dessa bolag men dessförinnan måste den ansvariga regionala myndigheten enligt den nya lagen ta beslut om s.k. allmän trafikplikt, m.m. Idag är det endast Stockholms läns landsting som äger Mälab direkt. De andra fyra landstingen äger Mälab via sina länstrafikbolag. I de sistnämnda länen önskar man med anledning av den nya lagen att ägandet för Mälab flyttas från länstrafikbolagen till de nya regionala kollektivtrafikmyndigheterna. För att detta skall kunna ske måste såväl Mälabs bolagsordning som konsortialavtalet från 15 december 1995 ändras. Härutöver måste länstrafikbolagens aktier i Mälab säljas till de aktuella regionala kollektivtrafikmyndigheterna.

¹ Lagen bygger på Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1370/2007.

Mälabs vd har under våren låtit ta fram förslag på ändring i nu gällande bolagsordning, ett nytt aktieägaravtal (avsett att ersätta ovan nämnda konsortialavtal) samt ett förslag på länsvisa aktieöverlåtelseavtal (ett förslag till sådant avtal finns utarbetat med Örebro län som exempel). Mälabs styrelse har godkänt utkastet som nu skickats för godkännande till ägarna/de regionala kollektivtrafikmyndigheterna i Mälardalen. Förslag på ny bolagsordning och nytt aktieägaravtal framgår av bilaga 1-2.

De föreslagna utkastet

Bolagsordning och aktieägaravtal

De ändringar som föreslagits i bolagsordningen respektive utkastet på aktieägaravtal har alltså gjorts mot bakgrund av den nya kollektivtrafiklagen inklusive dels att vissa i lagen definierade begrepp utmönstrats och andra tillkommit, dels att man i Uppsala, Västmanland, Södermanland respektive Örebro län önskar förändra ägarupplägget i fråga om Mälab.

I bolagsordningen föreslås dessutom en ny paragraf som innebär att bolagsordningen inte får ändras utan godkännande av de beslutande församlingarna hos respektive ägare.

Såvitt gäller bolagsordningen så har det föreslagits att den skall bli antagen efter de aktuella ägarbytena. Ändringen i bolagsordningen ska, enligt aktiebolagslagen, beslutas av bolagsstämman. Enligt uppgift från Mälabs VD planerar man med anledning av detta att kalla till en extra stämma när samtliga ägarbyten genomförts.

Härutöver har ett par mindre förtydliganden föreslagits.

Sammantaget har vi inget att erinra mot de föreslagna ändringarna i bolagsordningen respektive utkastet på nytt aktieägaravtal.

Aktieöverlåtelseavtal

Vi har inget att erinra mot att de länstrafikbolag som idag är delägare till Mälab säljer sina aktier till respektive regionala kollektivtrafikmyndighet i Mälardalen. Det finns ingen anledning för Stockholms läns landsting att utnyttja hembudsmöjligheten enligt nu gällande bolagsordning.

Övrigt

Rent generellt kan uppmärksammas att det finns ett behov av att se över gränssnitten såvitt gäller ansvaret för kollektivtrafiken inom Stockholms läns landsting, jfr t.ex. Mälabs roll i förhållande till AB Storstockholms Lokaltrafik ("SL"). Såvitt gäller Mälabs verksamhet bör ägarna även diskutera hur beslut om allmän trafikplikt inför kommande trafikupphandlingar ska tas. Kollektivtrafiklagen reglerar den typen av situationer, inklusive möjliggör för t.ex. Stockholms läns landsting att be regeringen meddela föreskrifter om samverkan i fråga om trafik mellan regionala

kollektivtrafikmyndigheter i olika län. Det finns även anledning att se över om kostnadsfördelningen mellan Mälabs ägare såvitt gäller den allmänna förvaltning bör justeras. Det är självklart också viktigt att man i tid diskuterar och enas om hur kostnaderna för kommande trafikavtal ska fördelas inklusive t.ex. om Stockholms läns landsting är intresserat av att finansiera fordonsanskaffning som görs via Mälabs eller om sådan snarare bör göras via SL eller Trafiknämndens förvaltning.

Det kan vidare noteras att diskussioner förts om att tillmötesgå Östergötlands önskemål om att bli delägare i Mälabs. Det föreslagna aktieägaravtalet och bolagsordningen innebär att man tar höjd för en sådan ev. ny delägare till Mälabs.

Sammantaget kommer det därför troligtvis att behövas nya ägaravtal inom en överskådlig framtid. Detta är dock ingen anledning att inte godkänna de nu föreslagna ändringarna så att de av de andra delägarna önskade ägarbytena kan genomföras snarast.

Förslag till beslut

Trafiknämnden föreslås besluta föreslå landstingsstyrelsen besluta föreslå landstingsfullmäktige att

- att godkänna att ny bolagsordning antas i Mälabs, i enlighet med bilagda utkast;
- att godkänna att konsortialavtalet från 1995 upphör att gälla och ersätts av ett nytt aktieägaravtalet i enlighet med bilagda utkast;
- att godkänna att Stockholms läns landsting inte utnyttjar hembudsmöjligheten enligt nu gällande bolagsordning samt samtycka till att ägandet till Mälabs såvitt gäller övriga delägare flyttas från de aktuella länstrafikbolagen till de relevanta nya regionala kollektivtrafikmyndigheterna,
- att utfärda instruktion till stämooombudet att på bolagsstämma i Mälabs rösta för antagande av föreslagen bolagsordning; samt
- att förklara paragrafen omedelbart justerad

Ragna Forslund
Tf Förvaltningschef

Sara Catoni
Chefsjurist

Bilagor

- Bilaga 1 Förslag på ny bolagsordning
- Bilaga 2 Förslag till nytt aktieägaravtal

BOLAGSORDNING FÖR MÄLARDALSTRAFIK MÄLAB AB, 556425-0610

Antagen på bolagsstämma [datum]

§1

Bolagets firma är Mälardalstrafik MÄLAB AB.

§ 2

Styrelsen ska ha sitt säte i Stockholm. Bolagsstämma får äga rum på följande orter; Stockholm, Nyköping, Uppsala, Västerås och Örebro.

§ 3

Föremålet för bolagets verksamhet är att handlägga frågor av gemensamt intresse för ägarna vad gäller regionaltågtrafik, särskilt i Mälarreionen. Bolagets ändamål är att bidra till ägarnas fullgörande av sina uppgifter som regionala kollektivtrafikmyndigheter, innefattande även fullgörande av i behörig ordning lämnad befogenhet att upphandla och ingå avtal om allmän trafik samt upphandling och tillhandahållande av andra persontransport- och samordningstjänster inom ramen för ägarnas beslut och kommunala kompetens.

§ 4

Aktiekapitalet ska utgöra lägst 600.000 kronor och högst 2.000.000 kronor.

§ 5

Antalet aktier ska vara lägst 120 aktier och högst 400 aktier.

§ 6

Kallelse till bolagsstämma ska ske genom brev med posten till aktieägarna tidigast sex veckor och senast två veckor före stämman.

§ 7

Styrelsen ska bestå av två till tolv ledamöter jämte lika många suppleanter för dessa. Styrelsen utses på årsstämman för tiden till slutet av den årsstämma som hålls under det fjärde räkenskapsåret efter allmänna val. Årsstämman utser ordförande i styrelsen.

§ 8

För granskning av bolagets årsredovisning jämte räkenskaperna samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning utses två revisorer med två suppleanter, av vilka en revisor och en suppleant ska vara auktoriserade. Valet sker på årsstämman.

§ 9

Årsstämma hålls en gång årligen före juni månads utgång. På årsstämman ska följande ärende förekomma till behandling:

1. Val av ordförande vid stämman
2. Upprättande och godkännande av röstlängd
3. Val av en eller två justeringsmän
4. Godkännande av dagordning
5. Prövning av om stämman blivit behörigen sammankallad
6. Framläggande av årsredovisning och revisionsberättelse
7. Beslut om
 - a) fastställelse av resultat- och balansräkning
 - b) disposition beträffande bolagets vinst eller förlust enligt den fastställda balansräkningen
 - c) ansvarsfrihet åt styrelseledamöterna och verkställande direktören
8. Fastställande av eventuella arvoden åt styrelsen och revisorn
9. I förekommande fall val av styrelseledamot, styrelsesuppleant och revisor

10. Annat ärende, som ankommer på stämman enligt aktiebolagslagen (2005:551) eller bolagsordningen.

§ 10

Vid bolagsstämma må envar röstberättigad rösta för fulla antalet för honom ägda och företrädde aktier utan begränsning i röstetalet.

§ 11

Bolaget ska bereda de beslutande församlingarna hos respektive ägare möjlighet att ta ställning innan beslut som är av principiell betydelse eller annars av större vikt, fattas.

§ 12

Bolagets räkenskapsår ska vara kalenderår.

§ 13

Har aktie genom köp, byte eller gåva övergått till en ny ägare, som icke förut är aktieägare i bolaget, ska aktien ofördröjligen hembjudas aktieägarna till inlösen genom skriftlig anmälan hos bolagets styrelse. Åtkomsten av aktien ska härvid styrkas. Vad nu sagts ska icke gälla aktie som förvärvats av bolag, som ägs av aktieägare ensam.

När aktien sålunda hembjudits till inlösen, ska styrelsen ofördröjligen underrätta bolagets aktieägare med känd postadress, på sätt som om meddelanden till aktieägare är föreskrivet, med anmodan till den som önskar begagna sig av lösningsrätten att framställa lösningsanspråk hos styrelsen inom två månader, räknat från anmälan till styrelsen om aktiens övergång.

Anmäler sig flera lösningsberättigade, ska företrädesrätten dem emellan bestämmas genom lottning av bolagets styrelse, eller om någon lösningsberättigad begär det, notarius publicus. Om flera aktier utbjudits samtidigt ska dock aktierna först, så långt det är möjligt, i proportion till tidigare innehav fördelas bland dem, som framställt lösningsanspråk.

Lösenbeloppet ska utgöras av aktiens kvotvärde vid tidpunkten för förvärvet. Lösenbeloppet ska erläggas inom en månad från den tidpunkt då lösenbeloppet blev bestämt.

Under hembudstiden ska förvärvaren ha rätt att utöva rösträtt för de hembjudna aktierna.

Om förvärvaren och den som begärt att få lösa in aktierna inte kommer överens i frågan om inlösen, får den som begärt inlösen väcka talan inom två månader från framställan av lösningsanspråk hos bolagets styrelse. En sådan tvist ska avgöras av skiljemän enligt lagen (1999:116) om skiljeförfarande.

Därest ej inom stadgad tid någon lösningsberättigad framställer lösningsanspråk eller lösen inte erlägges inom föreskriven tid, äger den som gjort hembudet att bli registrerad för aktien.

§ 14

Träder bolaget i likvidation tillfaller behållna tillgångar aktieägarna i förhållande till aktieinnehavet.

§ 15

Denna bolagsordning får inte ändras utan godkännande av de beslutande församlingarna hos respektive ägare.

Mellan undertecknade parter som är ägare i Mälardalstrafik MÅLAB AB, 556425-0610 har denna dag ingåtts följande

AKTIEÄGARAVTAL

1. VERKSAMHETEN

Mälardalstrafik MÅLAB AB ("Bolaget") skall företräda Bolagets ägare, vilka är regionala kollektivtrafikmyndigheter, i frågor som rör drift och utveckling av den regionala kollektivtrafiken och då särskilt trafiken på järnvägsnätet i Mälarreionen och därtill angränsande län. Det åligger härvid Bolaget

att verka för införande och upprätthållande av snabba och bekväma förbindelser mellan orter i länen,

att genom information och marknadsföring stödja utvecklingen av den regionala kollektivtrafiken,

att behandla frågor om tågplaner, tidtabeller m m för den regionala tågtrafiken,

att verka för utveckling av pris- och försäljningssystem, samt

att som förhandlingspart företräda Bolagets ägare i frågor av gemensamt intresse för två eller flera av ägarna, eller eljest om en ägare påkallar Bolagets medverkan.

Bolaget äger rätt att i organiserad form samverka med trafikföretag vad gäller beslut om tågplaner, tidtabeller, information om marknadsföring samt andra frågor rörande driften av den regionala kollektivtrafiken.

2. UPPGIFTER ENLIGT KOLLEKTIVTRAFIKLAGEN

Bolagets ägare ("Parterna") är överens om att Parterna i enlighet med 3 kap. 2 § lagen (2010:1065) om kollektivtrafik skall ha möjlighet att till Bolaget överlämna befogenheten att upphandla och ingå avtal om allmän trafik. Vidare skall Parterna äga uppdra åt Bolaget att genomföra upphandling och tillhandahållande av andra persontransport- och samordningstjänster inom ramen för Parternas beslut och kommunala kompetens.

3. EKONOMISK ANSVARFÖRDELNING

Kostnader för Bolagets allmänna förvaltning skall bestridas av Parterna i förhållande till deras aktieinnehav om inte annat överenskommes i särskilt ordning. Det förutsätts att Parterna utan särskild ersättning i skälig omfattning personellt medverkar i Bolagets arbete.

Kostnader för träffade trafikavtal skall fördelas mellan berörda Parter i enlighet med särskild träffad överenskommelse som skall ingås innan Bolaget ingår trafikavtalet.

4. AKTIER M M

Aktiekapitalet utgör tills vidare 600 000 kr och är fördelat på 120 aktier vilka innehas av Stockholms läns landsting med 40 % och av övriga Parter med 15 % vardera.

Beslut om förändring av aktiekapitalet och utgivning av nya aktier i Bolaget skall fattas av bolagsstämman. Sådant beslut kräver för sin giltighet enighet mellan Parterna.

Höjs aktiekapitalet efter ingående av föreliggande avtal skall Parterna teckna och inbetala aktiekapitalet motsvarande tidigare aktieinnehav i Bolaget.

Part får inte utan samtycke av övriga Parter överlåta sina aktier i Bolaget till annan, pantsätta eller på annat sätt förfoga över sina aktier i Bolaget.

Om Part upphör att vara regional kollektivtrafikmyndighet skall Parten ifråga, på begäran av övriga Parter, vara skyldig att överlåta sina aktier i Bolaget till den som övertar nämnda myndighetsfunktion eller, om sistnämnda inte önskar förvärva aktierna, till övriga Parter i proportion till deras tidigare aktieinnehav i Bolaget.

5. STYRELSEN

Parterna skall representeras av vardera två styrelseledamöter och två suppleanter. Styrelsen utses på årsstämman för tiden till slutet av den årsstämma som hålls under det fjärde räkenskapsåret efter allmänna val. Årsstämman utser ordförande i styrelsen.

6. BOLAGSORDNING

Bolagsordningen för Bolaget framgår av bilaga A. I förhållandet mellan Parterna skall bestämmelserna i detta avtal gälla framför bestämmelserna i bolagsordningen i de fall det förekommer motstridiga uppgifter.

7. AVTALSTID M M

Detta avtal gäller från och med den [datum] tills vidare med en ömsesidig uppsägningstid av två år. Uppsägning skall alltid ske för upphörande till kalenderårsskifte.

Som förutsättning för avtalets giltighet gäller att beslutande församling hos respektive Part godkänner detsamma.

Ändringar av avtalet kan ske med samtliga Parters godkännande.

8. ÄGARFÖRÄNDRING

Ytterligare aktieägare kan ansluta sig till detta avtal genom att underteckna detsamma eller genom att i en särskild handling ställd till övriga Parter förklara att aktieägaren ansluter sig till avtalet.

9. TIDIGARE AVTAL

Detta avtal ersätter det aktieägaravtal som 1995 träffades gällande Bolaget.

10. TVIST

Tvist i anledning av detta avtal skall avgöras av allmän domstol.

Detta avtal har upprättats i fem originalexemplar, varav Parterna tagit var sitt.

..... den [datum]

För Stockholms läns landsting

För Upplands läns landsting

.....

.....

Namnförtydligande:.....

Namnförtydligande:.....

För Örebro läns landsting

För Västmanlands läns landsting

.....

.....

Namnförtydligande:.....

Namnförtydligande:.....

För Kommunalförbundet Sörmlands
kollektivtrafikmyndighet

.....

Namnförtydligande:.....